

نردبان انگلیسی ها

یکی دیگر از نقاط جالب و البته تقریباً پنهان تیس، نردبان موسوم به انگلیسی هاست که در دل یکی از دره های ژرف کوه های شهباز بند چسبیده به صخره ها قرار دارد، همان گونه که بوده، فقط رنگ زده و خسته می گویند انگلیسی ها در هنگام احداث خط تلگراف از این نردبان فلزی صخره ای و نردبان های مشابه برای نصب تجهیزات استفاده می کرده اند که اکنون فقط همین یک نردبان باقی مانده است. حتی دیدنش از پایین دشوار است ولی با کمی دقت می توانی آن را ببینی، در ارتفاع حدود ۵۰ متری کف دره.

گورستان تیس

آن چه تیس فراوان دارد گور و گورستان است. در تمامی اطراف شهر گورستان های باستانی قرار دارد که همه آن ها در سنگ حفر شده اند، در اشکال و احجام نسبتاً مشابه. تعداد این گورها آن قدر زیاد است که حیران می مانم مگر تیس چقدر جمعیت داشته؟ تازه بسیاری از گورها به مرور زمان و بارش کوه ها و تخریب آن ها توسط انسان برای همیشه از بین رفته اند و مابقی نیز در شرف نابودی اند. شاید عکس های من آخرین تصاویر از این آثار کهن با ارزش باشند که بدون هیچ تحقیق کارشناسی و دقیق از بین می روند.

اغراق نیست اگر بگویم سرتاسر دامنه های رشته کوه شهباز بند گورستان است. گورستانی تشکیل شده از گورهای سنگی خالی. در حال حاضر تعداد کمی از گورها هنوز سالم باقی مانده است. تیغه های لودر و ریزش آوار کوه بر دامنه ها، ساخت و ساز و توسعه روستا، همه و همه دست به دست هم داده است تا مطمئن شوم که اگر مسئولان تدبیری نیندیشند، در آینده ای نزدیک این میراث نابود خواهد شد.

گورها تقریباً حدود ۲۰ سانتیمتر از یکدیگر فاصله و عمقی حدود ۱ متر دارند. جالب آن که در برخی از گورها هنوز بقایای انسان دیده می شود. گاهی جمجمه ای شکسته، گاهی یک استخوان ران پوسیده.

هر چند این گزارش میدانی در منطقه تاریخی تیس به این زودی ها پایان نخواهد یافت ولی وقت محدود من، بیش از این اجازه تفحص نمی دهد. در حالی که می دانم، تیس هنوز چندین راز سر به مهر دارد که باید وقت گذاشت و آن را کشف کرد. با تصاویری از می گردم که برخی از آن ها برای اولین بار است و برخی دیگر برای آخرین بار. شاید اگر بازی روزگار مرا با تاج محمد آذر پیرا، این معلم بازنشسته آشنانمی کرد، من هم مثل بسیاری از گزارشگران دیگر تنها به تشریح و توصیف نقاطی می پرداختم که اغلب با آن آشنا هستند. حال که پتانسیل های عظیم این نقطه از نظر گردشگری و باستان

شناسی آشکار شده است، باید دید مسئولان چه خواهند کرد و قضاوت آیندگان در باره مسئولیت پذیری آن ها چگونه خواهد بود.

نردبان موسوم به انگلیسی ها در دل یکی از دره های ژرف کوه های شهباز بند چسبیده به صخره ها قرار دارد، همان گونه که بوده، فقط رنگ زده و خسته.

در آن به طور خمیده می تواند بایستد. در انتها مسدود است ولی احتمال دارد حفره ها یا روزنه هایی طبیعی یا مصنوعی در قسمت انحنا ی خلفی کوه، این غار را به غار سوم وصل کرده باشد یا به چاه های زیر زمینی که محلی برای دفن اموات در معابد قدیمی است برساند.

بنا به نوشته ویکی پدیا، سکویی از سنگ و گچ هم دیده می شود که دهانه ورودی آن ۸۰ سانتیمتر و سقفی کوتاه دارد. به فاصله ۵۰ متر در سمت راست غار اصلی، غار سوم که طول دهانه قوسی آن حدود ۲۰ متر است قرار دارد. ظاهر این غار ها جزو یک واحد ساختمانی بوده و به منزله حجره ها و توقفگاه های معبد یا پرستشگاهی بوده. جالب آن که از سطح زمین تا ورودی دهانه غار، پلکانی وجود داشته که آثار آن هنوز باقی است. هیچکس درباره این که این مقبره از آن کیست اطلاع دقیقی ندارد ولی آذر پیرا با تکیه بر اسناد موجود می گوید نام واقعی صاحب این مقبره "بانوسیتی" است که به اشتباه بان مسیتی تلفظ می کنند.

وی یک بانوی درست کار و پاکدامن بوده که در این مکان می زیسته و سپس دارفانی را وداع گفته و مقبره اش به زیارتگاه تبدیل شده است.

زبان بلوچی، بان مرد صالح و خدا پرست است و مسیتی معبد و پرستشگاه را می گویند. غار اول طبیعی و به صورت نیم دایره است و با استفاده از روش تراشکاری داخل غار و دهانه آن توسعه پیدا کرده است. یک مقبره کوچک از گچ به صورت دوسطح افقی که بر روی یکدیگر قرار دارند و فاقد آثاری از قبیل سنگ نوشته، خط و لوح است، در عمق یک متر از سطح غار دیده می شود که در آن یک فضای کوچک وجود دارد. از سطح غار تا مقبره به اندازه یک پله گودی دارد. مکعبی از سنگ و گچ بر فراز مقبره ساخته شده که زیر بنای یک گنبد کوچک است. بدنه های اطراف این مکعب را با گچ به رنگ سفید در آورده اند.

در ورودی مقبره رو به دره تیس و به موازات دهانه ورودی غار واقع شده است. ظاهر سطح مقبره در اندازه ۱/۸ × ۳/۱ × ۰/۸ متر است. بر روی دیواره های مکعب مقبره گچکاری و با جوهر قرمز و بنفش خطوط و علاماتی نقش شده که شبیه به خط گجراتی و هندی است. طول و عرض غار ۱۸۰ × ۲۴۰ متر و ارتفاع آن نیز ۲۴۰ متر است. یک غار مصنوعی سمت چپ غار طبیعی به فاصله هفت قدم قرار دارد که آثار تراش به خوبی در آن آشکار است. دهانه آن هشتاد سانتیمتر ارتفاع دارد و سقف آن کوتاه است و اکنون به علت خرابی، یک آدم متوسط به زحمت

با وجود خالی بودن اغلب گورها، هنوز می توان در برخی از آن ها بقایای انسان را یافت.

